Пам'ятайте про Україну!

СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda" 30 Montgomery Street Jersey City, N.J. 07302
Телефони: (201) 434-0237 (201) 434-0807 (201) 434-3036
УНСоюз: (201) 451-2200

РІК XC. Ч. 153. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 13-го СЕРПНЯ 1983 ЦЕНТІВ 25 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, SATURDAY, AUGUST 13, 1983 No. 153. VOL. XC.

ЗАВЕРШЕНО ПЛЯНИ ПІДГОТОВИ МЕМОРІЯЛЬНОГО ТИЖНЯ У ВАШІНҐТОНІ

Філядельфія, Па., (О.К.) — Тут у суботу, 30-го липня ц.р., в прицерковних приміщеннях Української Католицької Митрополії відбулося цілоденне засідання Екзекутиви Крайового Громадського Комітету для вшанування пам'яті жертв Великого голоду в Україні. Засіданням проводив голова Комітету проф. д-р Петро Стерчо, а учасниками були члени Президії та поодинокі референти.

Присутні заслухали обширного звіту голови КГК проф. д-ра П.Стерча від останнього засідання Екзекутиви, що відбулося 25-го червня. На початку звіту проф. д-р П. Стерчо подякував Владиці єпископові Василеві Лостенові за листа, що його він вислав до 300 католицьких ієрархів у ЗСА і Канаді, інформуючи про 50-річчя Великого голоду та за подібного змістом листа пастора Володимира Боровського, який вислано до цілої системи американських протестантських церков.

Після однозгідного прийняття протоколу з попереднього засідання, що його відчитала секретарка проф. Наталія Пазуняк, присутні на заклик голови написали збірний привіт Митрополитові Української Православної Церкви Мстиславові, як почесному членові КГК з приводу його повороту до здоров'я після перебування у лікарні.

Також на пропозицію проф. д-ра П.Стерча присутні однозгідно прийняли до почесної президії ГКомітету ред. Євгена Зиблікевича, як представника Інституту ім. В.Липинського, а у склад Президії Екзекутиви КГК, як референта сенатських переслухань і симпозіюму, д-ра Мирона Куропася. Як також на референта англомовної преси й інформації в Президії Екзекутиви прийнято Андрія Білика, який виготовив уже плян дії та відповідний бюджет, а на членів Комітету д-ра Миколу Ценка, представника ОКРади „Провидіння" та Товариства „Стрийщина", і Всеволода Саленка, представника Ради Прихильників УНР.

У зв'язку з поширеною працею комісії у Вашінґтоні, що підготовляє Меморіяльний Тиждень від 25-го вересня до 2-го жовтня, його голова інж. С.Процик запропонував увесь дотеперішній склад цього комітету в особах: д-ра Ю.Гутника, Уляни Сось, Євгена Іванцева, Марини Маркул, Ярка Белендюка, Юліяни і Степана Мунсінг, Марини, Емілії і Ігоря Процінських. Присутні члени Екзекутиви прийняли до відома, що цілий склад комісії входить тепер до КГК.

У дальшому своєму звітуванні проф. д-р П.Стерчо повідомив присутніх, що Відділ КГК у Клівленді, що його очолює проф. Михайло Пап, вже почав підготову наукової конференції, темою якої буде Великий голод, і вона відбудеться в дні 15-го жовтня з участю провідних наукових сил та буде відкрита не лише для студентів і професорів, але і для ширшого громадянства. Проф. П. Стерчо поінформував присутніх про свою поїздку до Вашінґтону, яку відбув в товаристві заступниці голови Уляни Дячук та в часі якої обговорено ряд важливих справ. Там обговорено м.і. із д-ром М.Куропасем пляноване симпозіюм, у справі Великого голоду в Україні, яке він підготовить, як теж старання для переслухань сенатською комісією для зовнішньої політики, що її очолює сен. Персі свідків Великого голоду та його дослідників. При нагоді відвідин просліджено також справу наладнання зовнішніх зв'язків з американськими засобами масової комунікації, якою тепер займається Андрій Білик. Звітуючи, голова КГК проф. д-р П.Стерчо наголосив, що саме згадані вище акції мають найважливіше значення у праці КГК і на них треба конечно ставити натиск та вкласти відповідні фонди. Голова поінформував також присутніх про це, що працівник Інформативного Бюра УККА у Вашінґтоні К.Чумаченко поробила вже заходи у справі переслухання в справі Великого голоду у Палаті Репрезентантів, і КГК може лише підтримувати ці заходи.

Проф. д-р П.Стерчо з приємністю повідомив присутніх учасників Екзекутиви КГК, що до участи у симпозіюму про Великий голод у Вашінґтоні запрошений англійський журналіт Малколм Маггеридж, що не зважаючи на свій поважний вік, дав згоду прибути до Вашінґтону, як також дали згоду на те д-р Деймс Мейс і проф. Роберт Конквест, сьогодні найкращі знавці справи Великого голоду. Симпозіюм вестиме Михайло Новак, екзекутивний директор американського Фрі Ентерпрайз Інституту, що буде спонзорувати це симпозіюм, яке призначене для телевізії і преси ЗСА. Присутні одноголосно схвалили пропонований бюджет на цю справу у висоті 6-8 тисяч долярів.

Після обширного звіту голови КГК, звітували поодинокі референти. Незвичайно цікавим був звіт та інформації А.Білика, який з'ясував потреби і спосіб праці, для здобуття зацікавлення американських засобів масової інформації, а враз із цим американського суспільства, справою Великого голоду.

Він вказав на недавній розголос поїздки Саманти Смит і величезного відгуку преси, телевізії та радіо на цю незначну подію, доказ, як пропаґандою можна піднести вагу будь-якої події. А.Білик поінформував також присутніх, що він тепер постійно поміщує в „Українському Тижневику" вказівки, в який спосіб добитися розголосу для справ Великого голоду.

На його думку, на те, щоб звернути увагу на маніфестацію у Вашінґтоні, конечно треба ужити доброго пропаґандивного трюка і подав деякі можливості.

Вичерпно звітували тепер найбільше активні члени комісії у Вашінґтоні інж. С. Процик і інж. Ю.Повстенко. З їхніх звітів присутні довідалися про випрацюваний вже детально плян Меморіяльного Тижня у Вашінґтоні, а зокрема про найважливіший день 2-го жовтня 1983 року. Заслухавши їхніх звітів, учасники відбули довшу дискусію, а вкінці голосували над затвердженням поданого пляну. Більшістю голосів із трьох можливостей пляну перебігу Маніфестації у неділю, 2-го жовтня, прийнято цей, який, на думку мешканців Вашінґтону, є найбільше догідний з уваги на віддаль та на інші технічні ускладнення. Він розпічнеться о год. 10-ій на

(Закінчення на стор. 3)

ЩЕ ОДНОГО УКРАЇНЦЯ ОБВИНУВАЧУЮТЬ У ВОЄННИХ ЗЛОЧИНАХ

Вашінґтон. — Пресове аґентство Ройтерса інформує, що Департамент справедливости подав справу до суду і намагатиметься відібрати американське громадянство від Анатолія Грузіцького, 65-річного мешканця Фльориди, обвинуваченого у доконаних ним злочинах під час Другої світової війни.

У скарзі, внесеній до федерального суду в Орландо, Фльорида, Департамент справедливости говорить, що А.Грузіцький служив поліцистом в окупованій нацистами Україні у місцевості Чорний Острів і в тому часі допомагав нацистам у винищуванні жидівського населення.

В інформації не подається ближчих даних про самого обвинуваченого і про час розправи над ним.

Округа УНС Лігай Веллі збагатилася новим відділом

Обласна організаторка Олеся М. Орлан (зліва) передає головному організаторові Степанові Гавришеві 25 аплікацій нових членів. Біля неї стоїть голова Відділу Марія Валько, касир Кристофер Юбінський, заступниця секретаря Емілія Бортнічак і секретарка Відділу Анна Стефанік.

Джерзі Сиги, Н.Дж. — Організаційний Відділ УН Союзу повідомляє, що Союзова Округа Лігай Веллі, Па., яку очолює головна радна Анна Гарас збагатилася новим Відділом з осідком в Дойлставні, Па.

Організуванням Відділу зайнялася нова обласна організаторка Олеся М.Орлан в порозумінні з членами Головного Екзекутивного Комітету УНСоюзу, і основуючі наради основоположників Відділу відбулися в неділю, 31-го липня ц.р., в залі української католицької церкви св. Анни в Воррінгтоні, Па.

Присутніх членів-основоположників нового Відділу привітав головний організатор Степан Гавриш і в першу чергу висловив признання і гратуляції обласній організаторці О. Орлан за ініціятиву заложення нового Відділу та придбання до нього 25 нових членів. Відтак коротко поінформував присутніх про статутові права членів УНСоюзу та обов'язки членів відділових управ. Приступаючи до вибору Управи Відділу, С. Гавриш проголосив, що порядкове число нового Відділу буде 144 і це число є призначене Рекордовим Відділом УНС, що його очолює головний секретар Володимир Сохан. Відтак присутні схвалили, що патроном нового Відділу буде патронка парохії св. Анна.

Управу нового Відділу очолила Марія Валько, секретарем обрано Анну Стефанік, касиром молодого студента Кристофера Юбінського, а заступником секретаря обрано Емілію Бортнічак. Контрольну комісію очолив Михайло Бобій.

Як вже було сказано, Відділ заложено з 25-ох членів основоположників, а новообрана секретарка А.Стефанік запевнила головного організатора С. Гавриша, що до кінця року членство Відділу при помочі обласної організаторки О. Орлан подвоїться.

Українці Едмонтону заперечують закиди

Едмонтон, Альта. — В останніх місяцях тут виринула історія лікаря з Ізраїля д-ра Нахума Ґаля, який дав у лікарні невилічимо хворому немовляті застрик, після якого дитина померла.

Хоч усі лікарі переконували, що не застрик, а хвороба вбила дитину, публічна опінія і преса оскаржували лікаря. Лікар повернувся до Ізраїля, але в наслідок полеміки на його тему в едмонтонській пресі мав заявити, що місто Едмонтон в більшості має українське населення, що українці є антисемітами і тому розгорнулася така нагінка проти нього. Це його твердження помістив „Едмонтон Джорнал", почитний місцевий щоденник, а українські читачі негайно на це зареаґували протестаційними заявами до преси. На сторінках того щоденника з датою 16-го липня ц.р. появився відкритий лист Роналда Л.Бергена, мешканця Едмонтону, який пише в імені того ізраїльського лікаря. Він заявив, що д-р Нахум Ґаль ніколи не висловлювався погано про Едмонтон і його українських мешканців, а навпаки уважає, що вони були приязні та сердечні у відношенні до нього. Автор листа підкреслює, що треба з признанням привітати акцію українців у тій справі, які негайно відгукнулися на неправильну опінію про них, висловлену прилюдно у пресі. Він стверджує також, що українське населення Едмонтону вложило надзвичайно багато в культурний розвиток того міста.

Згідно з пресовими повідомленнями, родина немовляти судить лікарню і згаданого лікаря.

РЕЧНИКИ АДМІНІСТРАЦІЇ президента Роналда Регена заявили кореспондентам що ЗСА надіються на другу скору зустріч з речниками марксистів в Ель Сальвадорі. Є також надії, що представники того руху спротиву погодяться на розмови з представниками леґального уряду.

В ЧАДІ ПОВСТАНЦІ І ЛІВІЙЦІ ЗДОБУЛИ МІСТО

Нджамена, Чад. — Офіційні та дипломатичні джерела повідомили в четвер, 11-го серпня, з Нджамени, що лівійські війська і чадські заколотники, підтримані з повітря лівійськими літаками, танками і сильним вогнем артилерії, зайняли північне місто-оазу Фая-Ляржо, змушуючи урядові війська відступити в пустелю.

Західні джерела говорять, що положення на фронті говорить про те, що лівійський лідер полковник Муаммар Каддафі „покинув будь-яку стриманість" у своїй підтримці колишнього президента Ґукулі Уеддеї, якого він намагається повернути до влади в Чаді.

У Вашінґтоні президент Реґен осудив військові дії Лівії в Чаді, та одночасно заявив, що відносно американської прямої військової допомоги Чадові, — „Це не є першорядна ділянка нашого впливу; це ділянка Франції". Президент також сказав, що ЗСА в „ніякому разі не мають наміру взяти військову участь" в обороні чадського уряду перед загрозою скинення його.

Лівійський наступ на Фая-Ляржо розпочався в четвер вранці, підготований попередньо багатоденним бомбардуванням міста і позицій урядових військ. Після артилерійської підготови на місто ринули танки і лівійська піхота та заколотники Ґукуні. Понад 50 лівійських літаків весь час підтримували наземні дії наступаючих військ. Бій за місто тривав приблизно п'ять годин. Бомбові атаки та артилерійський обстріл продовжувалися проти урядових військ на підступах до міста, куди відступили захисники Фая-Ляржо.

Джерела західних розвідок говорять, що бій був програний з огляду на перевагу лівійців у кількості та озброєнні. „Але це не означає кінця справи Чаду", додають ці самі джерела.

Совєтський підводний човен потонув в Тихому океані

Вашінґтон. — Американська розвідка повідомила в середу 10-го серпня, що совєтський атомовий підводний човен потонув у північній частині Тихого океану в червні цього року.

Офіційний речник сказав, що американцям не відомо, чи на човні, який призначений для крилатих ракет, були такі ракети, як він потонув, або чи взагалі на ньому була будь-яка інша атомна чи ядерна зброя. Речник також сказав, що більшість, якщо не всі 90 членів залоги, загинли в цій аварії.

Згідно зі словами офіційного речника, Совєтський Союз провів добре розроблені та важкі рятівні роботи які нещодавно закінчилися видобуттям човна на поверхню з морських глибин. З огляду на таку старанну і важку роботу видобування човна, американські офіційні особи вважають, що на ньому була ядерна зброя. Видобування човна було проведене також і тому, щоб попередити і не дати можливости американцям видобути його, як це трапилося з затонувшим совєтським підводним човном на початку 1970-их років. Тоді спеціялісти ЗСА видобули частину совєтського підводного човна, але не змогли видобути тої частини, в якій була дуже чутлива апаратура кодування.

Офіційні особи розвідки сказали, що їм не відома причина загибелі човна. Човен затонув у водах океану недалеко совєтського півострова Камчатка, на якому є велика військовоморська база в Петропавловську.

Такий тип підводних човнів почав поступати на озброєння совєтської військової фльоти в 1969 році. Кожний човен може мати вісім крилатих ракет.

Американцям відомо, що вже три совєтські атомні підводні човни затонули з тих чи інших причин.

У світі

ВИСОКА ОФІЦІЙНА ОСОБА італійської поліції повідомила в середу, 10-го серпня з Риму, що італійські власті розглядають можливість того, що совєтська таємна поліція КҐБ була замішана у викраденні 15-літньої дівчинки Емануелі Орлянді з метою дискредитувати Папу Івана Павла II. „Це дуже делікатна ситуація", - заявила офіційна особа. „Але ми розслідуємо можливість причетности КҐБ до викрадення Орлянді". Офіційна особа, яка безпосередньо пов'язана з розслідуванням викрадення доньки службовця Ватикану 22-го червня, заявила про те, що деякі аспекти тактики, яку вживають викрадачі дівчини, дуже нагадують тактику совєтських таємних агентів. Коли спитали, чому совєтські аґенти мали б викрадати дівчину, офіційний представник сказав: „Щоб дискредитувати Папу. Нацькувати громадську думку проти нього, кидаючи вину за смерть дівчини на нього".

ШОСТА АСАМБЛЕЯ всесвітньої Ради Церков закінчилася в середу, 10-го серпня, у Ванкувері, Канада, висловивши свою думку відносно декількох важливих світових проблем і засвідчуючи свою активну ролю у світових справах. В окремих постановах 900 делеґатів Асамблеї осудили ядерну зброю, закликали до мирного полагодження на Близькому Сході, яке взяло б під увагу права палестинців. На своєму заключному засіданні у вівторок Асамблея прийняла резолюцію, яка підтримує пропозицію покінчити з конфліктом в Афганістані, що її запропонував генеральний секретар ОН. Між іншими питаннями ця пропозиція закликає до виведення совєтських військ з Афганістану в рамках загального політичного полагодження афганської проблеми.

ШВАЙЦАРСЬКА ПОЛІЦІЯ повідомила з Женеви в середу, 10-го серпня, що італієць Лічіо Джеллі, відомий шахрай і махінатор, про якого вся італійська преса писала сенсаційні історії два роки тому, втік або був викрадений зі швайцарської тюрми в Женеві. Л. Джеллі був пов'язаний з правим політичним шпигунством та міжнародним банковим скандалом, включно з Ватиканом, він був також головою таємної масонської льожі в Італії, очікував можливої видачі до Італії у зв'язку з банкрутством минулого року італійського Банко Амброзіяно. Але несподівано щез зі своєї тюремної камери. Важко повірити, щоб 64-літній Джеллі сам подолав внутрішню стіну, високу на 23 фути, і зовнішню загорожу безпеки з колючого дроту. Суддя Жак Фекс, який проводив розслідування справи Джеллі, сказав: „Є певні познаки, які змушують нас повірити, що Лічіо Джеллі не залишив свою камеру добровільно". Адвокат Джеллі заявив, що в камері, де сидів Джеллі знайдено шприц і сліди крови.

СЕНАТОР КРИСТОФЕР ДАДД, який перший із високих офіційних осіб ЗСА відвідує Польщу після введення там військового стану, заявив у середу, 10-го серпня, що було б „передчасно" для ЗСА знімати санкції проти комуністичного режиму Польщі. Виступаючи на зустрічах з високими офіційними представниками і католицькими священиками та на майже п'ятигодинній пресовій конференції з колишнім лідером забороненої профспілки „Солідарність" Лехом Валенсою, Дадд сказав, що польські власті повинні розвіяти сумніви відносно скасування військового стану минулого місяця.

РЕЧНИК УРЯДУ СРІ ЛЯНКА повідомим, що під час безпорядків і сутичок між різними групами населення країни минулого місяця загинуло 362 особи. Речник також сказав, що положення в країні повністю нормалізувалося.

В Америці

СЕНАТОР ДЖІМ ЛАССЕР, демократ з Теннесі, офіційно заявив, що він і багато впливових осіб з його стейту підтримуватимуть у правиборах на президента сен. Джана Ґленна колишнього астронавта. Сассер є першою особою з півдня, яка висловилась за демократичним кандидатом, бо південь відомий зі своєї підтримки республіканських кандидатів. Крім того сен. Сассер виконуватиме функцію заступника голови крайового комітету для вибору Ґленна президентом ЗСА і буде також головою цього комітету на півдні ЗСА. Згаданий сенатор заявив кореспондентам, що він не має нічого проти інших демократичних кандидатів і подивляє їхню відвагу, але вважає, що Дж. Ґленн має найбільші вигляди виграти правибори.

ФЕДРАЛЬНА ЛАВА ПРИСЯЖНИХ, яка складалася із шістьох жінок і шістьох чоловіків, визнала винним за перекупство і прикриття злочинів колишнього федерального прокуратора 30-річного Френка Робіна, який отримав 200,000 долярів від торговців наркотиками за те, щоб не покликав до суду головного свідка, який міг розкрити цілу контрабанду наркотиками. Робін є першим прокуратором, що його визнали винним за перекупство й інші злочини, між ними знеславлення своєї професії і занедбання своїх службових обов'язків, не згадуючи про колишнього генерального прокуратора Джана Мічелла, який був засуджений під час Вотерґейтської афери.

НАЛІПКИ З НІТРОҐЛІЦЕРИНОЮ, які тепер часто лікарі приписують багатьом хворим на серце, можуть експлодувати при застосуванні електричного шоку у випадку атаки, - заявляє в медичному журналі Нової Англії д-р Джан С. Бабка, серцевий спеціяліст. Експльозія наліпки видає сильний звук, блискавку і жовтий дим, але, на думку згаданого лікаря, все це не шкідливе для пацієнта і не спричиняє жадної шкоди чи попечення тіла. „Ця маленька неприємність викликає тільки страх у тих, що не свідомі такої можливості", - сказав д-р Бабка.

РЕЧНИКИ РЕСПУБЛІКАНСЬКОЇ партії, які вже починають розглядатися за ефективними кандидатами до Палати Репрезентантів і Сенату стверджують, що в багатьох стейтах панує дух піднесення у зв'язку з поправою економіки і зменшенням числа безробітних. Тому, - кажуть республіканські речники, - кандидати цієї партії матимуть добрі вигляди на виграшу під час президентських виборів в 1984 році. Вони однак нічого не говорять про самого кандидата на Президента і про те, чи цим кандидатом буде теперішній президент Роналд Реґен.

ДЖАН ДОВНІ, колись активний службовець Сі-Ай-Ей, який ідсидів в китайській тюрмі 21 рік, зустрівся недавно з віцепрезидентом Джорджом Бушом, щоб обговорити з ним можливість повороту до Китайської Народної Республіки, але вже в характері запрошеного китайськими чинниками гостя. „Я був запрошений китайською радою для шукання шляхів в зближенні китайців із закордонними країнами", - заявив Довні в телефонічному інтерв'ю перед зустріччю з віцепрезидентом. Він відвідає в Китаю декілька провінцій і у зустрічах з місцевим населенням намагатиметься вияснити спосіб життя американців, який є дещо відмінний від життя китайців. Шпигунський літак Довні був зістрілений китайською артилерією в 1952 році. Перебуваючи довго у в'язниці, Довні вивчив китайську мову.

З ПОЖОВКЛИХ ЛИСТКІВ

ВЕЛИКИЙ ГОЛОД НА СТОРІНКАХ „СВОБОДИ"

Понеділок, 20 лютого 1933 р.

МОСКВА ПРИГОТОВИЛА НОВІ ПЕРЕСЛІДУВАННЯ НА УКРАЇНІ

ЗА ВСЯКУ ЦІНУ ХОЧЕ ЗМУСИТИ УКРАЇНЦІВ ЗАСІВАТИ ЗБІЖЕ ДЛЯ ПОТРЕБ КОМУНІСТИЧНОЇ ВЛАДИ

Берлін (Німеччина). — З Москви прийшли відомости, що радянська влада тепер дуже занепокоєна тим, що населення України рішучо бореться проти її політики примусової колєктивізації та відбирання збіжа від населення для потреб держави. Московський Центральний Комітет Комуністичної Партії вважає, що комуністичні організації на Україні не справилися зі своїм завданням, а тому тепер на Україну післано спеціяльного диктатора, Постишева. Його завданням буде „вирівняти партійну лінію українських комуністів та підтягнути їх за млявий натиск на селянство".

Разом з тим проти селянства готується низку нових репресій і кар. Одночасно репресії поширюються і на українське козацьке населення Кубані. Там Центральний Комітет Комуністичної Партії постановив виселити з Кубані все контрреволюційне населення, яке не виконуватиме приписів комуністичної партії й не буде засівати збіжа в колхозах та в колгоспах. Вже тепер у чорну книгу записано ще кілька козацьких станиць, які будуть переселені на Сибір. На їх місце на Кубань поселюватимуть надійні комуністичні елементи з центральної Росії.

БЮТЬ УКРАЇНСЬКІ ДІТИ ЗА РОСІЙСЬКУ МОВУ

Харків (Радянщина). — В місцевій комуністичній газеті появився лист одного Українця, учня в публічній школі в Центральній Чорноземній Області Росії до редакції. Він просить товаришів, комсомольців України, звернути увагу на те, що в тій школі, де він учиться, на 512 учнів є 75 українських дітей. Тому, що ці діти з трудом учаться російської мови, їх бють і переводять з вищих кляс у нижчі та ріжними прізвищами дошкулюють їм.

Учителі бють їх книжками по головах, тягнуть за вуха, скубають за чуби та виганяють до сіней школи. Сама завідуюча школою комуністка Пуймонова також катує діти і прозиває їх „косопузами", „поросятами", „чортенятами" й т.д.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Svoboda USPS (30-420 ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302.

Subscription: 1 year — $40.00, 6 months — $22.00, 3 months — $12.00. UNA members $1.25 a month. Change of address — $1.00. Make check or money orders payable to "Svoboda".

Postmaster: Send address changes to:

"Svoboda" • P.O. Box 346 • Jersey City, N.J. 07303

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Статті і дописи підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг, долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. — За зміст оголошень Редакція не відповідає.

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Що друкуємо, а що ні

У „Національній Трибуні" з 7-го серпня ц. р. у головній статті „Пора зробити висновки", що її підписав анонім О. Ратай, поруч із несправедливою персональною атакою проти проф. Петра Стерча і поруч із тенденційними закидами на адресу НТШ, є ще такий уступ: „Ред. І. Кедрин писав, що преса є поважним чинником у цивілізованому суспільстві: крім законодатної, судової і виконної влади в демократичній державі існує преса, яка формує громадську думку. Слід його запитати, чи „Свобода" входить теж в ту категорію? Вона, як відомо, від місяців не містить матеріялів УККА і Організацій Українського Визвольного Фронту, який ...відіграє основну ролю в українському суспільстві поза Батьківщиною і навіть до певної міри в Україні..."

Треба в ім'я правди ствердити, що:

1) „Свобода" систематично друкує дописи з діяльности відділів УККА і містить теж матеріяли, що стосуються діяльности організацій, які входять в систему Визвольного Фронту, як ось, наприклад, про діяльність СУМ, її з'їзди, діяльність осередків тощо. 2) Зате правдою є, що „Свобода" не містить комунікатів централі УККА, бо ця централя перестала бути репрезентацією української громади в Америці, а стала тільки репрезентантом Визвольного Фронту, — який має свою пресу, що реклямує централю УККА, і — до речі — робить це так, що відштовхує від централі УККА громаду і веде Визвольний Фронт до ізоляції.

Від XIII Конґресу Українців Америки вся преса Організацій Визвольного Фронту повела безскрупульну кампанію проти всіх тих, які на знак протесту проти способу зорганізування і ведення того Конґресу покинула залю пленарних нарад. Ці атаки преси Визвольного Фронту були звернені особливо проти Українського Народного Союзу й особливо проти його головного представника. Відома поведінка 11-ох членів Головного Уряду УНСоюзу проти Екзекутивного Комітету. В органі „Народної Помочі" появився одвертий заклик лідера Визвольного Фронту, щоб члени УНСоюзу переписувалися до Української Народної Помочі і тільки джентлменство Екзекутиви УНСоюзу не привело до заскарження цього протизаконного заклику до суду. Визвольний Фронт, діячі якого стали монопольними керівниками централі УККА, критикують усіх, хто до нього не належить. Повторено у практиці гасло українського революційного підпілля з 20-их і 30-их років: „Хто не з нами, той проти нас" і „Хай буде гірший, коби був наш". Появилася інтерпретація XIII Конґресу, що на ньому були заступлені два ідеологічні табори самостійників-революціонерів та „ліваків, пристосуванців і радянофілів". Поділено всю громаду в діяспорі на „янголів" і „дияволів" із ствердженням, що між „янголами" із так званого УККА та „дияволами" з його опозиції не може бути згоди і порозуміння — і така інтерпретація не була вигадкою невідповідальної одиниці, а отримала санкцію офіційного органу ООЧСУ, „Вісника". Кампанія Визвольного Фронту проти УНСоюзу і „Свободи" мала виразний приціл: повторити на 30-ій Конвенції УНСоюзу таки саме видовище, яким став XIII Конґрес Українців Америки. Але режисери й аранжери такої кампанії перетягли струну і їхня акція вдарила по них бумеранґом. Відомо, що один з видатних діячів Визвольного Фронту й УНС висловився про вислід 30-ої Конвенції УНСоюзу: „Це наслідок роботи 11-ки".

І на такому тлі, в такій ситуації, провідники Визвольного Фронту ще мають сміливість вимагати, щоб орган Українського Народного Союзу робив рекляму УККА, лідери якого заперечили навіть Владикам всіх наших традиційних Церков права „втручатися" до громадських справ у переговорах з Комітетом за Правопорядок в УККА, відкинули вимогу допустити духовників до участи в тих переговорах. Члени Визвольного Фронту ображуються, коли прирівнювати УВ-Фронт з іншими тоталітарними партіями і системами. Але ж методика та сама: „Нам вільно лаяти вас, відсуджувати вас від патріотизму, ображувати вас, а ви повинні у відповідь на всю таку нашу поведінку робити нам рекляму".

Трохи дивно, трохи сумно, а трохи й комічно. Бож „Свобода" інформує про всі конструктивні дії окремих клітин УВФронту. А в часописах УВФронту не знайдете згадки про конструктивні дії будь-якої установи і організації, які не належить до УВФронту. Це називається своєрідною етикою преси.

І на базі такої етики „Українська Національна Трибуна" має ще відвагу виступати в ролі трибуна справедливости.

Михайло Кучер

ІЗРАЇЛЬ І СОВЄТСЬКИЙ СОЮЗ

Совєтська політика на Близькому Сході пов'язана з Палестинською Визвольною Організацією (ПВО). Ця організація служить Совєтському Союзові як засіб послаблення Заходу. Політика уряду СССР на Близькому Сході дуже емоційна. СССР підтримує ПВО, вживаючи її для підмінування демократії у світі, для розповсюдження терору і як засіб знищення Ізраїля.

У 1948 році в Тель Авів прибула совєтська місія. Молотов дав місії такі інструкції: жиди — світова нація. Вони мають у світі великі впливи і зв'язки. Їм не можна довіряти. СССР має намір знищити Ізраїль і до того готує своє суспільство. Антисемітська література в СССР велика. Наприклад, Є. Євсєєва „Обережно — сіонізм", Ю. Іванова „Фашизм під блакитною зіркою", „Агресія Ізраїля і міжнародне право" І. Бліщенка. Далі „Сіонізм — теорія і практика", „Антикомунізм і антисовєтизм — професія сіоністів", „Цілі і методи воюючого сіонізму."

Такі публікації мають переконати населення Совєтського Союзу, що жиди і сіонізм страшна сила, мета якої знищити СССР, комунізм і ціле людство. Як у згаданих публікаціях пишуть, — сіоністи навіть гірші від Гітлера. Жиди допомогли Гітлерові прийти до влади, щоб знищити Совєтський Союз. Журнал „Азія і Африка сьогодні" (ч. 2. 1979) писав: „Сіонізм правда, а не вигадка. Матеріяли журналу стверджують співробітництво сіоністів з нацистами в Другій світовій війні. Вони, як члени американського парляменту, стримували ЗСА від вступу до війни. Сіоністи допомагали нищенню в гітлерівських таборах асимільованих жидів.

У СССР маємо антисемітську вакханалію, яка скерована не тільки проти Ізраїля, але й проти жидівства у цілому світі. До такої акції приєднався інститут філософії Академії Наук СССР у збірнику „Ідеологія і практика міжнародного сіонізму". Там сказано, між іншим, що жиди хочуть панувати над цілим світом, над нижчими істотами. Таким чином Ізраїль не має права на існування. Жидівська держава постала тільки на основі резолюції ОН. Цифра жидівського капіталу в ЗСА досягла 1.5 трильйона долярів. Сіонізм старався пошкодити СССР в Мадярщині 1956 року, у Польщі і Чехо-Словаччині 1968 року.

Совєтська „Медична Ґазета" з 23-го березня 1979 року обвинувачує Ізраїль у намірі отруїти людство радіоактивними відходами води Червоного моря. Жиди кинули у Чорне море капсулі з радіоактивними матеріялами, які можуть вибухнути кожного дня. (Досі...чомусь не вибухнули.).

Воєнні успіхи Ізраїля викликають в СССР неприхований страх, що межує з гістерією. Визволення захопленого повітряними піратами ізраїльського літака в Уґанді совєтська преса представила як збройний напад Ізраїля на суверенну державу. Ізраїльські агресори скинули десант на аеродром в Ентеббе, вирізали людей, розгромили аеродром та розстрілювали громадян Уґанди.

Психологічний і політичний терор, — пишуть в СССР, — давня практика сіоністських агресорів. Жиди захопили Палестину у XII столітті до народження Христа і потім добровільно її залишили.

У СССР написано роман „Битва залізних канцлерів", де поразку Росії у Кримській війні приписують ненависті жидів до Росії. Наклад цієї книжки — 400 тисяч примірників.

Одвертий совєтський антисемітизм — страшна ознака майбутніх подій. Совєтська закордонна політика підтримує арабські народи. Намірові Совєтського Союзу у війні Ізраїля з арабами 1967 і 1973 роках вжити свою армію по боці арабів перешкодили ЗСА.

Буває, що совєтський уряд опиняється у смішному становищі — він більше арабський у своїй ненависті до Ізраїля як самі араби.

У відділі міжнародні справи „Правда" з 25-го березня 1979 року писала: „Зрозуміло, що Совєтський Союз не може бути байдужим спостерігачем подій, які відбуваються в районах, близьких до наших кордонів. Ніщо не захитає нашого наміру встановити міцний і справедливий мир на Близькому Сході. Це відповідає також інтересам арабських народів." Ізраїль тут зовсім не згадано. Совєтський Союз таким чином готовий боронити основні права арабських народів. Палестинська Визвольна Організація є совєтським знаряддям знищення Ізраїля. Цю організацію засновано 1964 року і вона стала єдиною силою на Близькому Сході, яка стремить до знищення Ізраїля. Арафата приймали в Совєтському Союзі як голову держави. На аеродромі його зустрів Брежнєв. Арафат отримав „ленінську премію" за зміцнення миру між народами. Перший раз делеґація була в Москві у лютому 1970 року, але тільки 1978 року Москва визнала ПВО єдиним законним представником палестинського народу. Цю організацію визнали 112 держав. Зрештою керівництво цієї організації розуміє, що підтримка Совєтського Союзу не дає ґарантій для осягнення мети. Організація врешті зрозуміла, що без ЗСА своєї мети не осягне, а ЗСА не дозволять знищити Ізраїль. Для цього є багато причин. Інакше кажучи, Совєтський Союз далеко, а ЗСА близько.

В ізраїльському суспільстві помічається тенденція перебільшувати силу ПВО, але одночасно громадська опінія не звертає уваги на ролю Совєтського Союзу в цій організації.

Зрештою ненависть Совєтського Союзу до Ізраїля не пов'язана з ПВО. Це звичайний, традиційний російський антисемітизм. Тоталітарна диктатура шукає причини своєї економічної слабости і мусить мати для свого виправдання „внутрішнього ворога". Було знищено селянство, буржуазію, якої було дуже мало, зліквідовано інтеліґенцію. Винайдено „світовий сіонізм".

Спочатку Сталін підтримував Ізраїль. У Москві тоді думали, що Ізраїль стане державою-сателітом, трампліном для завойовання Близького Сходу. Таке не сталося. Тому СССР шукав і знайшов нового союзника — Палестинську Визвольну Організацію. Антисемітизм для Кремля — це інструмент ґльобальної експансії і тримання у путах народів Совєтського Союзу.

Степан Воляник

ПАМ'ЯТАЙМО ПРО „РІДНУ ШКОЛУ"!

Доля поневоленого народу незавидна, бо тільки „В своїй хаті — своя правда, і сила, і воля... — писав наш геніяльний Шевченко в поемі „Посланіє". Багатства української землі використовували чужі займанці, а в той же самий час автохтони її терпіли крайню нужду як під давньою Польщею, так, опісля, й під австрійською монархією.

У розшуках за кращою долею, рухливіші одиниці, жителі українських сіл та міст шукали кращого місця під сонцем у заморських країнах Північної і Південної Америки. За першими емігрантами — піонерами пішли інші й почали поселюватись у Канаді й ЗСА.

Не знаючи чужої їм мови й місцевих умовин життя, наші поселенці отримували й виконували найтяжчі й найменше платні праці.

Щоденні життьові турботи, туга за рідним краєм, за рідними людьми та рідною мовою склонювала їх до гуртування, яке розвинулось і пожвавилось аж тоді, коли на еміґрацію приїхали наші священики й почали організувати українські парафії та будувати церкви. При церквах почали виринюватись не тільки церковно-релігійні, але також суспільно-громадські, та асекураційні товариства.

При церквах основувались суботні школи, в яких наші священики й також дяковчителі навчали грамоти наших піонерів. Коли ж іміграція збільшувалась, помножувались наші потреби організованого життя, почали основуватись, в першу чергу, забезпеченеві товариства, зокрема такі, як „Провидіння", Український Народний Союз, Український Робітничий Союз, Народна Поміч тощо.

З приходом другої іміграції, після прогри наших Визвольних Змагань 1918-20 років, почалось організування також громадсько-політичного життя.

Динамічного розмаху набрало на поселеннях, зокрема в Канаді й ЗСА, наше суспільно-громадське, культурне, наукове, економічне й політичне життя з наплившом третьої іміграції після Другої світової війни. Росли й поширювались давні організації, основувались нові. Розбудовувалось всесторонньо наше тут життя з метою і гарячим бажанням допомогти нашому народові у його змаганнях за свободу й власну державу на своїй рідній землі — Україні.

Постає централя українського організованого життя УККА, організуються українські наукові установи УВАН, НТШ, об'єднання політичні, організації молоді Пласт, СУМА, ОДУМ, рідне українське шкільництво зцентралізоване у Шкільній Раді при нашій централі УККА. Велика частина нашого патріотичного громадянства доконує такого великого проєкту, як побудова катедр Українознавства та Українського Наукового Інституту в Гарвардському Університеті. В багатьох місцевостях будуються нові українські церкви, розвивається кредитова кооперація, помножуються ряди українських професіоналістів у всіх галузях людського знання, у багатьох американських університетах викладачами стають українські професори. Тут і там включаємося в американське державне життя, хоч в цій ділянці ставимо ще перші кроки.

Для фінансування всіх перелічених і в майбутньому плянованих більших чи менших проєктів творяться різного виду фонди й фундації. Найбільший з них — це Фонд Катедр та Науковий Інститут в Гарварді, а дальші — це Фонд св. Софії на утримання Патріяршого двору в Римі, Католицького Університету УКУ, Фонд УВУ, Український Музей, Український Інститут Америки, Патріярший Фонд тощо.

Усі ці фонди є вельми важливі і конечні. Всі вони будують наше, тут на поселеннях, у різних ділянках, всестороннє життя. Без них ми напевно не були б повноцінною одиницею у вільному світі. Ми ниділи б і були б тільки малою окремішньою етнічною групою,

(Закінчення на стор. 3)

ПРО ЦЕ І ТЕ

Про сім країн в одній годині

Хто з нас не має бажання їздити, оглядати чужі країни, приглядатися до життя різнорідного населення?

Хто з нас не захоплювався описами мандрівок, не читав у молодості пригодницьких повістей, не мріяв про подорож довкола світу?

Такі мрії особливо огортають нас у літню пору, коли більшість людей кудись вибирається, мандрує, коли летовища переповнені, а авта мчать одні за одними по далеких дорогах. Якщо вам такі бажання і мрії не пощастило перевести в життя, не шукайте далеко — я поведу вас у мандрівку по сімох країнах в одній годині або спробуйте самі зробити її зовсім недалеко, а просто по вулицях метрополії світу — Ню Йорку.

Мені доводиться таку подорож робити кожного такого ранку, коли вчасними годинами пробиваюся заповненими автами дорогами через Ню Йорк до редакції „Свобода" у Джерзі Сиі.

Ось зараз після виїзду з ґаражу, на першому розі ще сонних і тихих вулиць передмістя зустрічаю автохтонного представника англосакського світу. Високий, здоровий, трохи з надмірною вагою, виконує свій ранній ритуал — біг у поті чола. Але, не зважаючи на свій поспіх, він здоровить мене чемно, зі завваґою, що буде гарний день.

Авто мчить автострадою у сторону міста і невдовзі на одному із мостів для пішоходів, яким переїжджаю, зустрічаю немов іншу країну. Мостом статечно і спокійно переходить група чоловіків у ярмурках, напевно прямує до божниці. Між прохожими ні одної жінки; тут все ще панує старий релігійний закон їхнього народу.

Аж ось в'їжджаю у вулиці, недавно ще відомої жидівської дільниці, де можна було закупити все потрібне добро та ще і поторгуватися в українській мові. Тепер між прохожими самі низькі, смагляві постаті пуерторіканців, на крамницях еспанські написи а до вух доходить скора еспанська говірка. На мить мені здається, що я на вулицях Сан Хуан, а не Ню Йорку.

За кілька хвилин їзди картина знову зміняється. На порожньому місці поміж автовими дорогами, серед сміття і бруду розташувалася ціла група бездомних чорних. Вони кидаються на кожне проїждже авто, пробують нібито промити передню шибу та неодмінно просять гроша „на каву". Я замикаю чимскоріше вікно, все ж крізь нього спостерігаю чотири молоденькі чорні дівчини, на високих закаблуках, у тісно прилягаючих до тіла штанятах, з торбинками перевішеними через рам'я. Вони вже в цю ранню пору заглядають пильно до кожного авта і шукають за „клієнтами".

Натискаю на газ — і чимшвидше переїжджаю славну вулицю Бовері. Далі на вузьких вуличках уже зовсім спокійно; всюди, на зачинених ще крамницях китайські написи. Двоє косооких дітей, тримаючись міцно за руки, їде до школи. А ось вид, як із подорожнього альбома: біля старої кам'яниці стоїть китаєць і преспокійно та достойно виконує свою ранню руханку, немов це Пекін, а не Ню Йорк.

Проїжджаю тунель, ще один закрут і ось я у Джерзі Сиі. Почерез широку їздню на вулиці Монтґомері на червоному світлі переходить старий чолов'яга у довгих білих, широких внизу, шараварах та европейській блюзі. Він веде за руку мале смагляве, пузате дівчатко і говорить мовою, що її не можу ніяк зрозуміти. Хто це? Мешканець Індії, Пакістану? Стає соромно, що не можу її розпізнати, адже сама вимагаю, щоб кожен, поміж іншими мовами, розрізняв — українську.

А ця мова зустрічає мене, як лише вступаю у двері, на яких видніє напис „Свобода", вона заповнює кімнати, де працюють так добре знані, сердечні, „свої обличчя. Я вернулася після мандрівки чужими країнами додому.

О-КА

Дописи з життя громад, установ, організацій, інституцій чи осіб, включно з посмертними згадками-некрологами, мають бути не довші за три сторінки машинопису, писані через два інтервали на друкарській машинці і лише на одному боці листка паперу. Якщо допис писаний рукою, слід також дотримуватися великих відступів поміж рядками і писати розбірливо (дехто розуміє цю вимогу як писання великими літерами, насправді літери мають бути малі, але великі проміжки поміж рядками, щоб було де поправити речення, якщо зайде потреба). Дописи слід надсилати до редакції до десяти днів після описаної події. Редакція застерігає за собою право скорочувати дописи і правити мову. Просимо дописувачів подавати повні імена і прізвища у своїх матеріялах, не скорочуючи їх. У випадку англійських назв чи прізвищ слід подати їх і по-англійському і по-українському. — Редакція.

М. Ковшун

ЗА КОЛОСКИ

Фрагмент

III.

Грабченко зблід. Якусь мить завагався. Мовчки дивився на Лаптєва.

— Чули?! Усе забрати! Вороги знають, де їхній хліб!

Грабченко, прикусивши рудого вуса, не глянувши на Орину, почав стягати з кілочків вузлики та торбинки.

— Товаришу голово! — заломивши руки, благала Орина. — Що ви робите?! — Майте серце! Та ж я то на насіння бережу! На грядку! Зжальтеся над дітьми! Сиротами!

— Про весну не клопочися, — базікав голова. — Посів матеріялом держава забезпечить. А зараз нада все державі здати.

Грабченко стяг останню торбину з квасолею і, як злодій, підійшов з цим усім до начальства, до Лаптєва. Галя, вражена страшним учинком чужої людини, забувши про свою ролю, схопилася з місця і з плачем кинулася до матері.

— Ма-а-мо!.. Дядько квасольку забрав!

Лаптєв, побачивши зненацька під стіною мішок, хижо блиснув очима, заграв жовнами, наче той коршак, що з піднебесся уздрів необачне курча.

— Хі-хі-хі! — іронічно захіхікав він. — Хитро. Дуже хитро. На стіні вивішали торбинки, а під собою мішки ховають із хлібом.

— Який там хліб, — розгублено оправдувалася Орина. — Колосків зосталося ще трохи.

— Колосків?! — осудністю стиснулися тонкі губи Лаптєва. — А що роблять тим, хто ріже колоски на соціялістичних ланах?

— Хай мені руки одріжуть, коли я хоч один колосок зрізала з пня. Діти самі по стерні назбирали.

— За розкрадання колосків на соціялістичних полях кожного жде найстрашніша кара, — наче на судовій розправі прокурор, погрожував Сталіновими законами Лаптєв.

— Страшнішої кари вже, мабуть, ніхто не вигадає, як оце впала на нас.

До останніх Орининих слів Лаптєв не дослухався. Владно глянувши на Діденка і тицяючи рукою під стіну, де стояв мішок з колосками, по-комісарському наказав.

— Товаришу вчителю! Візьміть отой мішок!

— У вдови двоє дітей. Школярі, — ледве вимовив Діденко.

— Партію Леніна-Сталіна не вчити! — обурено приснув Лаптєв. — Вони знають, як піклуватися про дітей. Ніж під колосок, то ніж під коріння соціялізму! Взяти мішок!

Діденко степенувся, наче під ним захиталася земля. Тіло обдало жаром, кинуло в піт. Мутно дивися то на Орину, то на мішок з колосками. Не міг звладати з думками. Усе вихрилося, мінилося, тікало з пам'яті. Здавалося, що цей німий мішок з колосками увібрав у себе цілий світ. Погляд його запалених очей. Пошарпану душу. Оксанині благання осторогу. Примари „Чорного ворона" в кошмарні ночі. Жахливе майбутнє синів. Приреченість із дітьми вдови Орини. Всю Україну.

Лаптєв льодяними очима ката мовчки дивився на Діденка. Довго. Хижо, наче кобра на свою жертву. Упевнено вичікуючи. У хаті зависла якась погрозна тиша. Наче все вимерло. Діденко не витримав. Хитнувся. Важко ступив уперед. Чи то до мішка? Чи то, щоб не впасти? Та в цю мить сталося щось страшне. Орина клякнула до Діденкових ніг. Схопила його за руки. Заблагала.

— Леоніде Степановичу! Змилуйтеся! Загибаємо! Останній наш порятунок! Заступіться! Допоможіть! Адже й ми вам колись допомагали... як у нас хлібець був.. а вам нічого в школі не платили!.. Порятуйте ж дорогенький, і нас...

Гарячі Оринині руки й ревні благання спаралізували Діденка. Зломили волю. Прикипів ногами до землі, наче кам'яна брила. Боявся глянути на Орину. Тремтяче відчував, що його стрим висить на павутинці. Одна, здавалось, мить, зіткнеться поглядом з очима жертви й сам упаде з розбитим серцем від нелюдських мук і ридань. Та якась незрима сила тримала його ще на ногах. Борсався в безпам'ятстві. Украдьки стягав кінчиком шапки сльозу до скроні.

— Що-о? — злорадно хіхікнув Лаптєв. — Так швидко розкис? Ін-те-лі-ґент!

Коршаком, скочивши до мішка, Лаптєв схопив його за гузир. Та не вспів він зробити двох-трьох кроків, як Орина кішкою приснула від Діденка й навалилася всім тілом на мішок. Не своїм голосом закричала.

— Не дам колосків! Не дам!

Всю істоту Лаптєва струснуло обуренням і злобою. Хто б це міг уповноваженому від самого Сталіна щось не дати? Ця приречена на смерть удова, що осмілилася стати наперекір великим плянам? Соціялізмові? Гаряччю ображеної зверхности обпалило Лаптєва. Та ще перед ким? Перед цим розчуленим інтеліґентом? Перед головою села? Перед тим молодиком, комсомольцем, з ломом в руках? В їхніх мовчазних очах, мертвих масках облич Лаптєв відчував ніби виклик, чи він певний себе бути таким, як ті, що його послали. Зціпивши тонкі губи, Лаптєв з силою сіпнув до себе мішок.

— Ну-у! Пусти!

— Не пущу! Не дам!

— Кому не даси?! Державі?!

— Нікому в світі не дам! — волала Орина.

— Під суд підеш! У тюрму! В Сибір! — страхав Лаптєв.

— Бийте, ріжте!.. Кидайте в тюрму!.. Волочіть у могилу... А колосочків... Останнього нашого порятуночку я не віддам!..

Лаптєв спаленів. З дикою безпорадністю метнув очима на присутніх, що, похнюпившись, мовчки дивилися на цю нелюдську картину.

— Брешеш! Пустиш! — заверещав Лаптєв.

Синіючи від злоби, напруги й непевних іскор глуму в чужих очах, Лаптєв потяг мішок до дверей. Орина, вчепившися руками й зубами в мішок, потяглася по долівці до порога. Слідом бігла, кричала Галя. Лаптєв не витримав. Люто обернувся і, з усієї сили садонувши чоботом Орину під душу, скажено крізь зуби процідив.

— А-а! Так! Так на ж тобі!..

Орина глухо кавкнула. Змахнула, наче крилами, руками й хрестом простяглася на долівку. Жадібно

(Закінчення на стор. 3)

Пам'ятаймо...

(Закінчення зі стор. 2)

а то й зовсім розпалися б у чужому морі. Наші шляхетні заміри помогти поневоленому нашому народові не мали б ніякого успіху.

Одначе, поминаючи все те корисне, що ми зробили, ми про щось призабули, щось занедбали, а занедбали щось дуже важливе, щось основне, щось, що є підставою всього вгорі перерахованого. Ми призабули про фінансову базу для українського рідного шкільництва, яке сміло можна твердити, є конечним і необхідним для існування всіх наших організацій, товариств та інституцій. Ми занедбали зорганізувати й створити рідношкільний фонд на утримання наших шкіл українознавства, в яких наша молодь пізнає себе, вчиться хто вона, звідки прийшли її батьки.

Необізнані зі станом нашого рідного шкільництва скажуть, а пощо нам ще одного фонду, ще одного обтяження нашого громадянства якимись новими непотрібними датками, чей же школи існують і діють, існує Шкільна Рада УККА, на який складаємо Народний Фонд, а втім це обов'язок дітей утримувати школи, це ж їхні діти.

Так можуть говорити тільки люди необізнані з фактичним станом нашого рідного шкільництва, або особи, яким взагалі не залежить на нашій молоді, але й на всьому нашому організованому житті.

А чи відомо нам всім, як, з приводу браку фінансів, клигає наше шкільництво, бо немає відповідних шкільних підручників, а на видання якогось одного із них треба чекати літами, бо немає чим покрити коштів видання; а чи відомо всім, що з постарінням і природним відходом „старокрайових" ще педагогів тяжко заповнити потрібними вчительськими силами опорожнені місця по наших школах, а треба ж вишколювати нових учителів. Усіх потреб наших шкіл не будемо тут вираховувати, бо й не стало б місця.

А якже ж з оплатами батьків дітей, це ж вони повинні покривати кошти на утримання шкіл, це ж їхні діти вчаться в тих школах.

Хто так думає, глибоко помиляється. Молодь, наше майбутнє, є власністю нас усіх і всі ми повинні причинятись до утримання наших шкіл і виховувати наших дітей. Чи на державні школи, які утримуються з загальних податків, податки платять тільки ті, що мають в школі дітей?!

У нас, тягар утримування рідних шкіл спадає майже виключно на батьків дітей і тягар цей збільшується з кожним роком не тільки з причини інфляції гроша,але ще більше з причини „дефляції" числа дітей по наших школах. Хто слідкує за статтями в журналі „Рідна Школа" та даними статистичними про стан наших шкіл Шкільної Ради, а також за статтями Ф. Любинецької і І. Боднарука та інших в „Свободі", які з великою журбою пишуть про наше шкільництво, той довідається, що стан наших шкіл — не блискучий.

Відомо, що кількість дітей в наших школах на протязі яких 20 років зменшилася на приблизно 60 відсотків. Отже,тепер 40 відсотків батьків мають утримувати наші школи, що їх давніше утримувало 100 відсотків. З кожним майже роком оплати за дітей мусять збільшуватись, бо витрати є ті самі, чи школа має 100 дітей чи 300. Часто причиною зменшення дітей в українознавчих школах є не тільки зменшений природний приріст, але, на жаль, дуже часто, зріст оплат за навчання одної дитини. Для прикладу наведу одну школу, яку знаю, яка колись мала 350 дітей, а сьогодні має тільки 150. Отже батьки тих 150 дітей покривають ті самі витрати на школу, що їх колись покривали батьки 350 дітей.

Ми, українська спільнота, мусимо прийти з допомогою нашим дітям, мусимо творити залізний фонд на утримання рідного шкільництва.

Шкільна Рада й Централя Опікунів Шкіл Українознавства (тепер Товариство „Рідна Школа") у сторіччя цього Товариства звертається до українського громадянства з гарячим проханням підтримати рішення створити рідношкільний мільйоновий фонд на утримання наших шкіл українознавства.

Товариство „Рідна Школа"в Клівленді, Огайо, влаштовує дня 25-го вересня ц. р. Ювілейне відзначення сторіччя Т-ва „Рідна Школа" і тим днем розпочинає акцію на рідношкільний фонд. Апелюємо до людей доброї волі у всіх місцевостях, де існують школи українознавства, основувати, де їх немає, товариства „Рідної Школи" та включитися в заплянову збіркову акцію.

В Україні у Львові 1931 року Товариство „Рідна Школа" обходило 50-літній Ювілей свого існування. Звернення в справі підтримки Товариства „Рідної Школи" закінчувалось такими словами:

„Нехай у цей ювілейний рік стануть при „Рідній Школі" думкою і ділом усі ті, що мріють про інші кращі часи.

Нехай у цей ювілейний рік зникнуть перед порогом 'Рідної Школи' всі ті різниці, які нас ділять.

„Нехай нас усіх злучить, як українців, довкола великих завдань для національної майбутности — 'Рідна Школа' " (Л. Ясінчук. 50 літ „Рідної Школи")

До цього заклику з-перед 50-ти літ, здається, не треба більше додавати. Тож берімся за діло.

Завершено пляни...

(Закінчення зі стор. 1)

площі біля пам'ятника Вашінгтона, а після програми маніфестації учасники підуть маршем попри Білий Дім у напрямі советської амбасади. Частина учасників, зокрема молодь у одностроях до 18-го року життя піде походом з-під Білого Дому до пам'ятника Т.Шевченка, де складе йому поклін. Після закінчення маршу в годині 3-ій, у залі Кеннеді Центру, відбудеться великий меморіяльний концерт. Програма концерту вже майже вповні устійнена і видрукувана у кольоровій загальній музичній програмці Вашінгтону на осінній сезон. З уваги на залю і місце, час тривання концерту точно визначено на дві години та не передбачається ніяких промов. Щоб заохотити до участи якнайбільше наших громадян, ціна квитків на концерт невисока, бо їх можна набути в ціні 25 долярів,20, 15 і 12.50 аж до 5 долярів. Квитки можна вже замовляти у Едварда Попіля в Українському Братському Союзі, Ukrainian Fraternal Ass. 440 Wyoming Avenue, Scranton, Pa. 18503 або в Бюрі КГК у Вашінгтоні при вулиці 2615 30th Street, N.W. Washington, D.C. 20008,tel. (202) 234-2330. Чеки за квитки слід виписувати на „Committee on Genocide in Ukraine". Бюро КГК тепер відкрите щоденно через п'ять годин та в ньому можна отримати всі потрібні інформації. Інж. С.Процик подав також загальний плян імпрез цілого Меморіяльного Тижня, який розпічнеться вже в неділю, 25-го вересня ц.р., щоденними жалобними стійками перед советською амбасадою. Про підготову виставок звітували Наталія Даниленко і інж. С. Процик, а про фінансовий стан КГК Уляна Дячук. Вона теж поінформувала про всі збіркові акції в цій справі. Присутні затвердили прелімінар бюджету референта англомовної преси А.Білика та підтримали конечність заанґажування окремої американської сили на зв'язки з засобами масової інформації.

Однозгідно рішено також проголосити суботу, 24-го вересня 1983 року, днем загальної голодівки в усіх наших громадах, а в неділю, 25-го вересня, просити відправити Богослужби в усіх українських церквах на інтенцію українського народу та в тому дні перевести продаж жетонів на згадку Великого голоду.

Члени комітету у Вашінгтоні просять українські громади завчасу зголошувати приїзд автобусів на вищеподану адресу бюра, виготовляти транспаранти на маніфестацію і повідомляти про виїзд автобусів місцеву пресу. Для пропаґандивних цілей будуть летючки, а відповідний плякат виготовляє мисткиня Роксоляна Лучаківська-Армстронг.

НА СОЮЗІВЦІ

Е.Матківський, 14, добився двох перемог в тенісовому турнірі

Союзівка. — Ерік Матківський, 14-річний юнак, який минулого року здобув примат у подвійних грах в групі чоловіків з Данилком Нагірним, закріпив цього року примат в цій категорії, хоч і з іншим партнером, здобуваючи теж перше місце в групі мішаних пар зі своєю старшою сестрою Зенею.

Фіналісти, деякі учасники, гості і організатори після роздачі нагород.

Турнір, що його організував Карпатський Лещатарський Клюб, відбувся в суботу і неділю, 6-го і 7-го серпня ц.р., і в ньому взяло участь 10 чоловічих та п'ять мішаних пар. Не зважаючи на гарячу,парну і дощову погоду, зокрема в суботу, турнір пройшов з успіхом і закінчився фінальними іграми в неділю по полудні.

У фінальному матчі групи чоловіків пара Е.Матківський і його 14-літній приятель К.Комар перемогла Зенона Матківського (батька Еріка) і Зенона Снилика 6 - 3, 6 - 4.

Постійний партнер З.Снилика, Юрій Савчак, не міг прибути на Союзівку, бо мусів припильнувати виїзд його доньок, Тані і Ліди, на групову тенісову туру юначок до Европи.

У півфіналах Е.Матківський — К.Комар елімінували у завзятих змаганнях братів Чорніїв, Дениса і Корнила, 4 - 6, 6 - 3, 7 - 5. У третьому сеті Чорнії провадили 5 - 3 і 40 - 15, але Матківський - Комар перерішили цю ігру в свою користь, відтак виграючи три наступні ігри, а з ним і матч. З.Матківський і З.Снилик добились фіналів перемогою над парою Ігор Луків — Юрій Федоровський, 6 - 2, 6 - 3.

У рунді переможених пара батько і син, Олександер і Евген, Олинці перемогли у фіналі Юрія Петрикевича і Юрія Витановича, 6 - 3, 7 - 6.

У фіналі мішаних пар Е. і Зеня Матківські — вона ж урядуюча „Міс Союзівка" — перемогли у трьох сетах Дениса Чорнія і Катю Таращук, 3 - 6, 6 - 4, 6 -2, а третє місце припало Олесеві Поповичеві і Ксені Кизик. Наймолодшими в тій групі були пара Таша і Михайло Липкані.

Після фіналів нагороди їх учасникам вручили головний радний УНСоюзу Володимир Квас і Аня Дидик, конферансьє Союзівки, яка є також в заряді мистецьких програм в літньому сезоні на цій оселі УНСоюзу.

Турніром проводила комісія в складі: інж. Роман Ракочий, ст., З.Снилик і Орест Кизик.

Наступний турнір на Союзівці — це крайові змагання за першенства УСЦАК і нагороди УНСоюзу та його видань. До цього турніру всі змагуни мусять зголоситися до середи, 25-го серпня.

Проф. д-р Маріян Панчишин

(ЙОГО ЖИТТЄВИЙ ШЛЯХ ТА ЗАСЛУГИ)

Шостого вересня минулого року припало 100-річчя народження визначного лікаря та заслуженого сина Західньої України, проф. д-ра Маріяна Панчишина (6 листопада 1882—9 жовтня 1943).

За словами колишнього редактора „Діла" д-ра Івана Німчука, проф. Панчишин належав до трійці—разом з митрополитом А.Шептицьким та президентом ЗУНР д-ром Костем Левицьким—найвизначніших громадян Галичини першої половини XX століття.

І справді, в цих його словах не було жодного перебільшення, бо дійсно проф. Панчишин увійшов до історії українського народу як найславніший і найпопулярніший лікар в Галичині, який не шукав для себе ані слави, ані маєтків, ані почестей, але працю і труд для піднесення стану здоров'я українського народу та збільшення нових та кращих лікарських кадрів.

Як пише в своїх спогадах його учень д-р Іларіон Чолган: „Маріян Панчишин народився, щоб стати професором медицини, виховаником і вчителем молодих лікарів. І ним він став, пройшовши різні етапи свого життя, що було пов'язане із різними етапами історії нашого народу та історичних подій".

Життя проф. Панчишина можна б вкласти в схему чотирьох періодів, а саме: перший період—це період приготування і аспірантура; другий перід—це період професора і ректора Українського Тайного Університету; третій період—це період професора без кафедри; четвертий період—це період професора Львівського Медичного Інституту.

Проф. д-р Маріян Панчишин

Чотири періоди, майже 40 років наукової і громадської діяльности.

Перший період—період початкової наукової кар'єри молодого адепта медичних наук, недостатньо висвітлений.

З попередніх писань д-ра Романа Осінчука довідуємося, що він народився у незаможній міщанській українській родині, яка була неспроможна дати йому відповідну освіту. Щастя хотіло, що чужі люди, поляки, запримітили великі здібності та охоту до науки у бідного тоді хлопчини і післали його в школу та ним заопікувалися, надіючись перетягнути його на польський бік. Так, він учився в польських школах і в польському оточенню, але не забував, що він є сином обездоленого українського народу.

В 1903 році Маріян Панчишин вписується у Львівський університет, а вже бувши студентом третього року медицини, став демонстратором, а пізніше асистентом Інституту Описової Анатомії і під проводом проф. Кадія виконував цілий ряд науково-дослідних праць з ділянки анатомії, які закваліфікували його як надійного вченого на наукових з'їздах.

В 1909 він одержав диплом лікаря та зразу почав працювати у клініці внутрішніх хвороб. В 1912 році став асистентом згаданої клініки і керманичем першого рентґенологічного відділу клініки.

За його наукові праці Львівське Лікарське Товариство іменувало д-ра Панчишина своїм науковим секретарем та відчинило йому двері до наукової і професорської кар'єри. У клініці він залишився до 1918 року та з рамени клініки виконав кілька наукових поїздок до Німеччини і Англії. В тому ж часі опублікував ряд наукових праць з ділянки внутрішньої медицини.

Під час Першої світової війни він був покликаний до австрійської армії, був капітаном й одержав медалі та організував епідемічні шпиталі.

З вибухом нашої визвольної революції починається другий період його життя. Молодий д-р Панчишин брав активну участь в українському горожанському комітеті та заопікувався українськими пораненими вояками та полоненими. Там він стрінувся і запізнався з скромною, але гарною медичкою Ольгою Кривокульською, яка стала йому секретаркою, а від 1921 року вірною подругою його трудолюбного життя.

Ольга Кривокульська була санітарним хорунжим в Українській Галицькій Армії та працювала разом із д-ром Музикою в бактеріологічній станції, а її два брати, Володимир і Степан, були санітарними четарями в УГА. Батько Ольги Андрій Кривокульський був поетом-новелістом, що дописував до „Діла" і „Комаря" під псевдонімом Яким Кріп і Той Сам. Як бачимо, це була дуже свідома і патріотична родина, яка мала додатній вплив на молодого д-ра Панчишина.

Це гарне і дібране подружжя мало потім двох синів—д-ра Маріяна (абсольвента в Чикаґо, та Юрія, дуже здібного хірурга, який, на - жаль, згинув у нещасливому випадку в 1970 році, у 45-річному віці життя).

В цьому періоді свого життя проф. Панчишин

(Закінчення на стор. 4)

За колоски

(Закінчення зі стор. 2)

хапнула повітря, застогнала і замовкла. Грабченко, насунувши на очі шапку, почвалав услід Лаптеву, що потяг мішок із колосками. За ним комсомолець потюпав з довгим ломом в руках.

Діденко не міг зрушитися з місця. Якась сила наче вмурувала його в землю. Розсудок заволокло туманом. Серце тріпалося до нестерпного болю у скронях. Нічого не бачив, не чув, втопивши нестямний погляд в Оринині очі. Великі, скляні, що дивилися йому в душу, але самі вже нічого й нікого не бачили. З холодним докором застигли вони на байдужий незрячий світ. Непрощеним осудом і прокляттям на убивць із звірячим серцем.

Діденко не зніс докору мертвих очей. Незрима сила корявими пальцями здушила його за горло. Забила духа. Закрив шапкою очі. Важко обернувся і поволі сновидою виповз із хати. Але він не побіг услід убивцям. Вибачаючись із останніх сил, шурнув через намети снігу додому. Скаженим вітром його кидало збоку вбік, наче птаха з поламаними крилами. Ліпило снігом то в очі, то в спину. падав, підводився і знову біг. Крізь завивання й свист віхоли щоразу вчувалося йому надривне: Не пущу! Не дам! Примарою з'являлася,то зникала повзуча постать Орини. Гарячі її руки. Великі більма крижаних очей. Діденко біг назустріч своїй смерті.

Данько повернувся з полювання з чималим роздобутком. Вбіг у прочинені двері. Не здишеться від радости. З порога на всю хату закричав.

— Мамо! Галю! Усім, усім навигрібав пшінки!

Але ніхто не поділив Данькових радощів. Галя, забившись у куток запіччя, тремтіла від холоду і страху. Мати нерухомо лежала на долівці проти дверей. Виснажене Данькове тіло стрясло судомою. Качани кукурудзи розсипалися по долівці. Клякнув підрізаною стеблиною. Припав обличчям до материної пазухи, захлеснувся в риданні.

— Мамо! Матусенько! На кого й ти нас покинула?!

На дворі шаліла хуртовина. Порошило снігом у вікна. Шарпався, скавулів під стріхою вітер голодним звірям.

Комітет дослідження голоду в Україні

ПІД ПАТРОНАТОМ КОМІТЕТУ УКРАЇНЦІВ КАНАДИ

До уваги українських громад, парафій, організацій і установ. Справа: матеріяли до відзначення 50-річчя штучного голоду в Україні у 1932-33 роках.

Комітет дослідження голоду в Україні підготовив для вашого вжитку вибрану збірку матеріялів англійською мовою, про український голокост 30-их років. Збірка ця включає: вибрану бібліографію про ці події; відбитки основних статтей з англомовних видань, та, за окремим замовленням, книжки (наприклад, Black Deeds of the Kremlin: A White Book); півгодинний фотомонтаж (прозірки) про голод зі супровідним текстом українською і англійською мовами; відбитки сторінок з газети „Чикаго Амерікен" з 1933 року, на яких поміщені репортажі та знімки про голод.

Зацікавлені особи або організації можуть закупити ці матеріяли, або випозичити їх за поверненням коштів фотокопіювання та пересилки. За дальшими інформаціями і замовленнями просимо звертатися письмово на адресу: Famine Research Committee c/o St. Vladimir Institute, 620 Spadina Ave, Toronto, Ont. M5S 2H4, Canada, або телефонічно на число секретаря комітету проф. Юрія Даревича (416) 277-9374 (вечорами).

Надіємося, що приготовані нами матеріяли придадуться вам у відзначенні важливої річниці трагічних подій з-перед 50 років, і допоможуть поінформувати якнайширші кола канадського і американського суспільств.

Проф. д-р Маріян Панчишин

(Закінчення зі стор. 3)

став активним членом редакційної колегії наукового журналу „Лікарський Вісник". В 1920 році він став дійсним членом Наукового Товариства ім. Шевченка. В тому ж році став одним із організаторів Українського Тайного Університету у Львові, його професором анатомії і деканом медичного факультету, а два роки пізніше—ректором УТУ.

Д-р Р.Осінчук, колишній студент УТУ, так згадує про проф. Панчишина: „ „Упродовж майже п'ятилітнього існування УТУ проф. Панчишин був знаменитим викладачем анатомії. Він поставив навчання в УТУ на таку висоту, що студенти його по закінченні двох перших років теоретичної медицини мали вступ на дальші роки студій до всіх університетів Чехо -Словаччини, Австрії та інших країн Західньої Европи, де багато з них закінчили лікарські студії та, повернувшись до краю, стали на службу народному здоров'ю".

Тут хочу зазначити, що наші славні сеньйори—д-р Тома Воробець і д-р Роман Крупка,—бувши тоді студентами УТУ, були анатомічними демонстраторами для проф. Панчишина.

В тому ж часі проф. Панчишин відкрив приватну ординацію, спершу при Ґловінськогоч. 2А, а потім при вулиці Клушинського ч.3, яка була доступна для всіх, що терпіли і потребували лікарської допомоги, не зважаючи на їх значення чи маєтковий стан. Д-р Осінчук пише про це так: „Проф. Панчишин мав для кожного час і терпеливість і приязну усмішку. Пацієнтів досліджував старанно, терпеливо вислухував скарги та дбайливо вияснював лікування. Не тільки велике медичне знання, але й цей незрушимий спокій професора, ця його уважливість до кожного пацієнта і його хвороби та брак нервового поспіху при обслідживанні були може тією магічною силою, що притягала людей до цієї небуденної людини і знатного лікаря".

Я особисто довідався про проф. Панчишина ще малим хлопцем, коли моя мати, хворіючи на шлунок, їздила з батьком потягом з Чорткова до Львова, щоб дістати лікарську поміч у нашого д-ра Панчишина. І дійсно, його ліки і дієта вилікували її, і вона живе до сьогодні, маючи 81 рік.

Коли ухвала Ради Амбасадорів у Парижі в 1923 році признала Галичину Польщі і дальші політичні події привели до ліквідації Тайного Університету в 1925 році, почався третій період в житті проф. Панчишина.Періоп „професора без кафедри". Так і в цьому часі проф. Панчишин мав ясний образ мети свого життя. Не маючи змоги викладати в університетській залі, він став народним професором здоров'я, професором для всього народу.

В 1928 році він зорганізував Українське Гігієнічне Товариство та разом із своїми співробітниками—д-р. Р Осінчук д-р Т. Воробець, д-р С. Парфанович,—видають популярно-науковий журнал „Народнє Здоровля", а також виїжджають з викладами та гігієнічними виставками по містечках і селах Галичини. Він організував курси медсестер та популярні гігієністично-профілактичні курси.

У Львові він заснував і уфундував перший в Галичині Український Протитуберкулічний диспансер. В Підлютому, глибоко в Карпатських горах, він вибудував велику віллу-санаторію. Підлюте під умілим керівництвом М.Панчишина притягало чимраз більше гостей і мало великі вигляди стати, побіч Черча, другим центром для українських лікуванців, які потребували свіжого гірського повітря, сірчаних купелів, знаменитих мінеральних вод та цілющого спокою. Крім цього, проф. Панчишин був довголітнім головою Українського Лікарського Товариства і співредактором „Лікарського Вісника".

Як визначний ординатор-інтерніст поліклініки Народна Лічниця, був він співосновником українського шпиталю ім. Митрополита А.Шептицького у Львові. Не можна теж не згадати, що покійний професор був активним членом різних громадсько-суспільних товариств у Львові, опікуном і меценатом молодечих організацій, а особливо лікарського доросту. В часі українізації проф. Панчишин, як і інші українські вчені, підтримував наукові зв'язки з медичними колами совєтської України. Старі зв'язки пригодилися, коли в 1939 році большевики зайняли Західню Україну.

Тоді почався четвертий період в житті і діяльності професора М.Панчишина, період завідування катедрою і клінікою у Львівському Медичному Інституті. Як подає у своїх споминах д-р Осінчук, „ Використовуючи популярність професора, совєтська влада передала йому катедру внутрішньої медицини, щоб використати його ім'я для своїх цілей. Та проф. Панчишин скупчує коло себе асистентів-українців і переводить українізацію клініки.Він вживає заходів, щоб якнайбільше скріпити український елемент в Медичному Інституті, студентів і викладачів. За спеціяльним рішенням політбюра партії і під недвозначним її натиском проф. Панчишина вибрали депутатом „Народних Зборів" та назначили речником делеґації, що поїхала до Києва прохати про прилучення Західньої України до УРСР"

Св п. д-р Б.Олесницький пише про це так: „Це був короткий, але складний і нервовий етап життя шляхетної і доброї людини, яка, використовуючи несподіване виїмкове становище 'червоного сенатора', старалася, не зважаючи на власну безпеку, робити добро там, де тільки можна, давати допомогу і своїм впливом рятувати від заглади та переслідування численних безвинних людей. Часті інтервенції професора Маріяна Панчишина в політичних чинників у справах жорстоко переслідуваних так званих „ворогів народу" дуже скоро дали їм зрозуміти, що проф. Панчишин—це не їх людина і не політичний опортуніст, потрібний їм для маскування їх ганебного винищування українських патріотів, і нема сумніву, що тільки швидкий прихід німців врятував його від ліквідації".

Під час німецької окупації України (1941-1944) проф. Панчишин всіми своїми силами та різними ходами старався відновити працю Львівського Медичного Інституту, маючи на меті дальшу розбудову українського медичного факультету та потребу продовжування студій для сотень українських студентів, що вчилися за большевиків в Медичному Інституті. Спочатку ніякі людські чи політичні аргументи не промовляли до переконання німецьких політичних наставників, які і так плянували знищити українську інтеліґенцію.

Щойно поширення епідемії тифу та інших пошестей на окупованих німцями територіях і недостача лікарів, що стала ще дошкульніша після ліквідації жидівських лікарів, яких у Західній Україні було багато, та можливість поширення інфекції на військових та цивільних німців були тими фактами у меморіялах проф. Панчишина до Кракова і Берліну, які переконали німців про дійсну потребу високої медичної школи для автохтонів і довели до створення так званих Медичних Фахових Курсів, що постали на базі колишнього Медичного Інституту.

Не зважаючи на понижаючу назву, на німецьку адміністрацію та німецьку мову викладів, дух у цій медичній школі був український. Багато катедр та асистентур, завдяки старанням проф. Панчишина та його співробітників (проф. Ластовецького, доцента Романа Осінчука, проф. Вертипороха та інших) було обсаджено українськими лікарями, а більшість студентів становили українці.

Офіційно німецький, але в дійсності тимчасово український характер Медичних Фахових Курсів, на яких навчалися також і поляки, був дуже не до вподоби польським шовіністам, які почали терористичну акцію проти українських членів факультету.

Від скритовбивчої кулі згинув проф. Андрій Ластовецький, який завідував катедрою фізики, а проф. Панчишинові, як головному будівничому української медичної школи, неодноразово передавали присуд смерти, але він, не оглядаючись на небезпеку, спокійно продовжував свою працю професора і керівника клініки внутрішніх хворіб, а українські студенти пильнували його постійно, охороняючи від польських терористів.

У таких умовинах фізичного виснаження, нервової напруги, небувалого навантаження працею (клініка, виклади і приватна практика) та непевного завтра серце проф. Панчишина не витримало. Він захворів на гострий інфаркт серцевого м'яза, який за кілька днів закінчився катастрофою.

9-го жовтня 1943 року (40 років тому) великий і досконалий лікар свого часу, вчений і будівничий українського високого шкільництва, приятель і опікун лікарської молоді, помер у митрополичій палаті на Святоюрській горі, де він перебував як гість свого довголітнього пацієнта, Слуги Божого Митрополита Андрея Шептицького.

Похорон проф. Панчишина, що відбувся 13 жовтня 1943 року був великою манiфестацією Львова і околиці. Похорон провадили чотири українські єпископи (Йосип Сліпий, Йосафат Коциловский, Никита Будка та Николай Чарнецький) і кількадесять священиків у ризах, а за домовиною крім родини, у зразковому порядку йшли кільканадцять тисяч студентів та народу.

Покійного професора відпроваджено на місце вічного спочинку на Личаківському кладовищі у Львові, документуючи цим свою пошану і вдячність для великої людини і великого лікаря, що все своє велике знання і ввесь труд свого життя віддав служінню для рідного народу.

Велике число наших лікарів,що тепер живуть і практикують у вільному світі, почали свої медичні студії або продовжували їх у Львові завдяки зусиллям проф. Панчишина. Їхні студії у Львові не змарнувались, вони закінчили їх після війни у різних европейських університетах, а відтак влаштувались у новому світі.

Багато з них, і моя скромна особа, пам'ятає і з вдячністю згадує проф. Панчишина, який там дуже клопотався за український лікарський доріст.

Сьогодні ми всі розкидані по світу, але його ідея служби народному здоров'ю живе поміж нами й житиме всюди там, де живе український народ та його нащадки.

Д-р Павло Пундій

СЕНАТОР АЛЕН КРЕНСТОН, один з демократичних кандидатів на президента, признався, що це буде великим ударом для інших кандидатів, якщо найбільша робітнича профспілка Американська федерація праці, Конґрес індустріяльних організацій (АФЛ—КІО) дійсно вирішить підтримувати тільки одного кандидата, яким, на їх думку, повинен бути колишній віцепрезидент Волтер Мондейл. Покищо АФЛ-КІО пересунули реченець офіційної заяви про підтримку з грудня на жовтень і в політичних колах думають, що це зроблено для того, щоб приспішити підтримку для Мондейла.

ПЛЕНАРНА СЕСІЯ СКВУ

У вістці п.з. „Підготова IУ СКВУ була темою нарад Президії" („Свобода" ч. 149 з вівтірка, 9-го серпня ц.р.) в місці, де мова йде про рішення, що стосується відкриття Конґресу, при ломці часопису випали рядки, що їх подаємо: „Рішено, що ХУІІ Пленарна Сесія Секретаріяту СКВУ відбудеться у середу в 10-ій год ранку, а відкриття Конґресу в середу в 7:30 вечора". — Ред.

ВІДІЙШЛИ ВІД НАС

ВІРА ЯЦКЕВИЧ, член УНС Відд. 153-го ім. Л. Мишуги в Філядельфії, Па., померла 5-го червня 1983 року на 56-му році життя. Членом УНС стала в 1973 році. Залишила в смутку мужа Тараса, родину і приятелів. Похорон відбувся 10-го червня 1983 року на цвинтарі св. Марії на Факс Чейсі, Філядельфія, Па.

Вічна Її Пам'ять!
І. Скіра, секр.

КАТЕРИНА РОДЖЕРС, член УНС Відд. 70-го в Джерзі Сіті, Н.Дж., померла 9-го червня 1983 року на 70-му році життя. Нар. 24-го листопада 1912 року в Джерзі Сіті, Н.Дж. Залишила в смутку мужа Реймонда, брата Івана і сестер Ольґу Енгельгарт і Юлію Малаховську. Похорон відбувся 14-го червня 1983 року на цвинтарі св. Хреста в Норт Арлінгтоні, Н.Дж.

Вічна Її Пам'ять!
Микола Шеремета, секр.

АННА ПАЛАЩУК, член УНС Відд. 325-го в Брукліні, Н.Й., померла 2-го липня 1983 року на 89-му році життя. Нар. 1894 року в Зах. Україні. Членом УНС стала 1936 року. Залишила в смутку дочку Марію. Похорон відбувся 6-го липня 1983 року на цвинтарі св. Івана в Миддл Вилледж, Н.Й.

Вічна Її Пам'ять!
Василь Цюпа, секр.

ГУНДА БАРАНЕЦЬКА, член УНС Відд. 114-го ім. св. Володимира в Чикаго, Ілл., померла 4-го червня 1983 року на 54-му році життя. Нар. 21-го вересня 1928 року в Зах. Німеччині. Членом УНС стала в 1975 році. Залишила в смутку чоловіка, дочку і 3-ох внуків. Похорон відбувся на цвинтарі Ґрінвуд в Апопці, Фла.

Вічна Її Пам'ять!
Секретар.

ЕМІЛЬ ГЛАДКИЙ, член УНС Відд. 25-го Т-ва „Свобода" в Джерзі Сіті, Н.Дж., помер 7-го червня 1983 року на 72-му році життя. Нар. 8-го січня 1911 року в Ню Йорку, Н.И. Членом УНС став в 1930 році. Залишив у смутку дружину і двох синів. Похорон відбувся 11-го червня 1983 року, на цвинтарі св. Трійці в Арлінгтон, Ва.

Вічна Йому Пам'ять!
Управа

ВАСИЛЬ МИХАЙЛЮК, член УНС Відд. 465-го ім. Івана Франка в Ляшені, Квебек, помер 10-го червня 1983 року на 66-му році життя. Нар. 1917-го року в Коллингвуд, Онт. Канада. Членом УНС став в 1963 р. Залишив у смутку дружину Анну, синів Василя і Володимира; чотири дочки: Христину Виллу, Валіду і Лорету, п'ять внуків і ближчу і дальшу родину в Канаді. Похорон відбувся 13-го червня 1983 року на цвинтарі „Філд оф Анор" в Поінт Клер, Квебек.

Вічна Йому Пам'ять!
Т. Мороз, секр.

ВАСИЛЬ БРИДУН, член УНС Відд. 275-го Т-ва „Дарахівщина" в Джерзі Сіті, Н.Дж. помер 11-го червня 1983 року на 65-му році життя. Нар. 1-го січня 1918 року в селі Вербів, Бережани, Україна. Членом УНС став в 1948 році. Залишив у смутку дружину Марію, сина Івана, дочок Анну і Настю з родинами. Похорон відбувся 15-го червня 1983 року на цвинтарі Св. Хреста в Північном Арлінгтоні, Н.Дж.

Вічна Йому Пам'ять!
П. Палка, секр.

ДОЛЬОРЕС Е. ЛІТВІНСЬКА, член УНС Відд. 123-го ім. Св. Марії в Скрентоні, Па., померла 13-го червня 1983 року на 60-му році життя. Нар. 1923 р. в Ліверпулі, Англія. Членом УНС стала в 1979 році. Залишила в смутку мужа Григорія, доньку Анну-Марію, сина Івана та дальшу і ближчу родину в Англії. Похорон відбувся 16-го червня 1983 року на цвинтарі св. Володимира в Скрентоні, Па.

Вічна Її Пам'ять!
С.Голик, секр.

ВАСИЛЬ ПАВЛІЧКА, член УНС Відд. 240-го ім. Е.Коновальця в Клівленді, Огайо, помер 11-го червня 1983 року на 63-му році життя. Нар. 1920 року в Україні. Членом УНС став 1966 року. Залишив у смутку дружину Ірену, доньку Олю, сина Василя, сестру Софію Василюк з родиною і брата д-ра Івана з родиною у Філядельфії. Похорон відбувся 14-го червня 1983 року на цвинтарі свв. Петра і Павла в Пармі, Огайо.

Вічна Йому Пам'ять!
Секретар.

ЗБОРИ
● ВІДДІЛІВ УНС ●

НЕДІЛЯ, 28-го СЕРПНЯ 1983 р.

Рочестер, Н. Й. Місячні збори Б-ва св. Йосафата 217-ий Відд., о год. 2-ій по пол. в церковній залі св. Йосафата, з таким порядком: відкриття, відчитання протоколу, звіти — фінансовий, хворих, дискусія, справа ювілею Братства, збирання чл. вкладок, роздача дивідендових чеків, закриття. Просимо чл. прибути. — Ст. Васьків, предс., Т. Кубарич, фін. секр., Ст. Мартинюк, кас., Ст. Примак, чл. Управи